

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

зосередитися на доброму та дозволяє спрямувати основну увагу на згоду із собою, зі світом та людьми з різними світоглядами [2].

Навчання саногенному мисленню – це новітня система навчання керуванню своїми почуттями (бажаннями і емоціями), що дає можливість ефективно і безконфліктно досягати успіхів у сімейних стосунках, у діловій сфері, ставати благополучною і щасливою та психічно здоровою особистістю [1, С. 41].

Таким чином, дослідження функціональних зв'язків щодо саногенного мислення та психічного здоров'я, а також ефективних психофізіологічних стратегій потребує вагомого міждисциплінарного теоретичного і практичного пошуку. У зв'язку з цим відповідні системні дослідження із врахуванням вікових і статевих особливостей розпочаті в умовах лабораторії психофізіології та клінічної психології із залученням студентів денної та заочної форми навчання.

Список використаних джерел:

1. Гільман А.Ю. Роль саногенного мислення в процесі становлення особистості / А.Ю. Гільман // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». Тематичний випуск «Актуальні проблеми когнітивної психології». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 28. – С. 40-47. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2014_28_6
2. Коцан І.Я. Психологія здоров'я людини: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / І.Я. Коцан, Г.В. Ложкін, М.І. Мушкевич. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 352 с.
3. Психодіагностика стресса: Практикум / Составители Р.В. Куприянов, Ю.М. Кузьмина. – Казань: Изд-во КНИТУ, 2012. – С. 8.
4. Романок В.Л. Стрес-стійкість як компонент психічного здоров'я людини / Секція 15. Психологічні науки. Під-секція 2. Медична психологія // Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «NOWOCZESNE BADANIA PODSTAWOWE I STOSOWANE» (30.07.2016 – 31.07.2016). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. – Str. 46-50.

УДК 316.61-057.857

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Лоцицька Катерина, студентка 5 курсу РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Зміни, що відбуваються у всіх сферах сучасного суспільства,

потребують від кожної людини підвищення рівня соціальної та індивідуальної компетентності, розвитку здібності до самоорганізації в життєдіяльності. Соціальна та індивідуальна компетентність інтегрально проявляються людиною у процесі її самоактуалізації, тому перед системою вищих навчальних закладів виникла потреба підготовки студентів до нових реалій життя суспільства, що потребує формування психологічних передумов самоактуалізації в юнацькому віці.

Розглядаючи самоактуалізацію в студентському віці, слід звернути увагу на її протікання в діяльності, в захопленнях, в навчально-професійному процесі, яка спрямована на опанування знань, соціальної і індивідуальної компетентності.

Огляд наукової літератури показує, що ідея самоактуалізації розглядається дослідниками переважно в теоретичному аспекті (А.Г. Асмолов, Л.І. Божовіч, І.В. Вачков, І.В. Дубровіна, Е.І. Ісаєв, Д.А. Леонтьєв, А. Маслоу, В.О. Моляко, Г. Олпорт, П.І. Підкасистий, К. Роджерс, В.І. Слободчиков, Е. Фромм та ін.), причому їх погляди на вміст і цілі процесу самоактуалізації не рідко є взаємовиключними. У більшості робіт з проблеми самоактуалізації об'єктом дослідження є доросла людина і її діяльність, спрямована на досягнення вершин життя і професійності [2; 4; 6].

Згідно з положеннями, запропонованими вченими гуманістичної психології, процес самоактуалізації особистості у юнацькому віці підчас професійного навчання відбувається досить інтенсивно. Цей процес настільки багатоплановий, що й дотепер не отримана повна характеристика умов, у яких він протікає, й особливостей, якими він відрізняється. У процесі професійного навчання в студентів відбуваються найбільш істотні зміни як в їх самосвідомості, так і в особистості в цілому, що потребують детального вивчення та систематизації [2].

Дослідженню проблем саморозвитку, самоактуалізації і самореалізації особистості присвячені роботи представників гуманістичної психології – А. Маслоу, Р. Мея, Г. Олпорта, К. Роджерса, В. Франкла. У центрі уваги гуманістичних психологів стоїть здорова творча особистість, метою якої є самоактуалізація (самореалізація) [4]. У радянській та українській психології проблема розвитку особистості в аспекті самоактуалізації знайшла відображення у працях К.О. Абульханової-Славської, Б. Ананьєва, Л.І. Анциферової, Г.О. Балла, І.Д. Бежа, О.Ф. Бондаренка, Л. Божович, М. Боришевського, І. Булах, Л.С. Виготського, Г.С. Костюка, О.М. Леонтьєва, С.Д. Максименка, В. Роменця, С.Л. Рубінштейна, Л.В. Сохань, Т.М. Титаренко, А.В. Фурмана та ін. Також, сучасні теоретичні та прикладні аспекти проблеми самоактуалізації особистості тісно пов'язані

з проблемами, що розглядаються в концепціях Н. Ануфрієвої, Н. Бітянної, В. Козлова, Л. Коростильової, Е. Рибалко [1-6].

Аналіз теоретичних підходів до розуміння поняття «самоактуалізація» засвідчує, що воно близьке, за психологічним наповненням, до поняття «особистісне зростання». У науковому світі його трактують як активний процес становлення, в якому людина бере на себе відповідальність за свій майбутній життєвий шлях. Розкрито, що самоактуалізація означає тенденцію до реалізації внутрішнього потенціалу, тобто самореалізацію. Це бажання людини стати тим, ким вона хоче, враховуючи свої можливості і здібності [1; 2; 4; 5; 6].

Такі вчені як А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс, Е. Фромм та інші вважають, що існують яскраво виражені властивості – характеристики самоактуалізуючої особистості, а саме: вища ступінь сприйняття реальності; більш розвинена здатність приймати себе, інших і світ; підвищена спонтанність; більш розвинена здатність зосереджуватися на проблемі; схильність до усамітнення; автономність і протистояння, свіжість сприйняття й багатство емоційних реакцій; пікові переживання; більш сильне ототожнення себе з усім родом людським; демократична структура характеру; почуття гумору, креативність; певні зміни в системі цінностей [2].

За А. Маслоу визначено, що самоактуалізація буває активною й пасивною; глибокою і поверховою; гармонійною і проблемною. Одне з головних проявів самоактуалізації – це пікові переживання. У момент такого переживання людина цілком і повністю розкриває свою людську сутність. Це і є момент само актуалізації [4].

Вітчизняні вчені з'ясували, що процес самоактуалізації особистості студента в процесі професійного навчання відбувається досить інтенсивно. Самоактуалізація виступає показником повноти самореалізації особистості, яка здійснюється в процесі професійного навчання у ВНЗ. Зафіксовано, що вона свідчить про ступінь розвитку самосвідомості, рівень орієнтованості у життєвих і соціальних ситуаціях, наявність потенційних та реальних можливостей особистості для її самоздійснення, креативності, рівень організаційно-вольової зрілості в управлінні життєвими обставинами та подоланні життєвих труднощів [3; 5; 6].

Таким чином, студенти із сформованою високою самоцінністю, самосприйняттям, самоактуалізованістю проявляють креативну поведінку і володіють такими якостями як винахідливість, гнучкість, критичність розуму, інтуїція, самобутність і впевненість в собі. Вони здатні ставити і вирішувати нестандартні завдання, різноманітні задачі, творити, аналізувати, синтезувати і комбінувати, а також вміють переносити досвід,

передбачувати. Тому самоактуалізація студента є важливою у розкритті його креативного потенціалу.

Істотною ознакою, що впливає на розвиток самоактуалізації студентів є процес пристосування до умов навчання у ВНЗ, набуття звички вчитися за власним спонуканням, проявляти креативність і бути легким у досягненні цілей.

Список використаних джерел

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология / Г. С. Абрамова. - М.: Академ, проект, 2001. - 704 с.
2. Кобильнік Л. М. Психологічні особливості самоактуалізації особистості майбутніх психологів і педагогів: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Л. М. Кобильнік – К., 2007.
3. Литвиненко С.А. Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи / С. А. Литвиненко // Збірник наукових праць ПДПУ ім. В. Г. Короленко. – Полтава, 2005. – Вип.3. – С.215-219.
4. Маслоу А. Самоактуализация личности и образование: [пер. с англ.] / А. Маслоу – К.,Д.: Институт психологии им. Г.С. Костюка, 1994. – 52 с.
5. Моляко В. О. Психологічна теорія творчості / В. А. Моляко // Обдарована дитина. – 2004. – № 6. – С. 2-9.
6. Шпичак І. Самоактуалізація як необхідна умова особистісного зростання педагога / І. Шпичак // Нова педагогічна думка. – 2010. – №2. – С. 71-73.

УДК [378.147:159.9-051]:316.46

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Максимчук Вікторія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Хунавцева Н.О., кандидат психологічних наук, доцент

Актуальність проблеми дослідження полягає у тому, що на даний час студентська молодь стала справжнім суб'єктом громадсько-політичного життя країни, тому сьогодні підвищуються вимоги до лідера, а саме: розвинутий емоційний інтелект, бути гнучким та мобільним, вміти відстоювати інтереси групи.

Проблема вивчення лідерства стала предметом дослідження низки науковців. Зокрема, Дж. Террі розглядав лідерство як вплив на групи людей, який спонукає їх до досягнення спільної мети. Р. Танненбаум, І. Вешлер і Ф. Массарик визначали лідерство як міжособистісну взаємодію, яка проявляється в конкретній ситуації за допомогою комунікативного процесу і направлена на досягнення цілей.

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету